

HRVATSKI glasnik

Godina XV., broj 49.

8. prosinca 2005.

cijena 80 Ft

Foto: Rusmir Duratbegović

Samo snijeg nedostaje

IZ SADRŽAJA:

„Događaji tjedna”
str. 2.

Sjednica Predsjedništva
Hrvatske državne
samouprave
str. 3.

Kod ministra Andrása
Bozókija
str. 4.

Petnaest godina u
Hrvatskoj kronici
str. 5.

Spomen-priredba
Ivanu Mažuraniću
str. 6.

Upoznavanje s promje-
nama Izbornog i
Manjinskog zakona
str. 7.

Dani Balinta Vujkova
str. 8.

U Muzeju Savaria
hrvatski povjesničar
rikta izložbu
str. 9.

Prisjećanje na biskupa
Ivana Antunovića
str. 10.

Izjava za tisak
str. 11.

Serdahelski učenici
u Budimpešti
str. 13.

Poluslužbeni posjet
Petrovom Selu
str. 14.

Dobar dan, dragi
slušaatelji
str. 15.

Komentar

„Može i na hrvatskom“

Neki je mladić nazočio burzi rada u Budimpešti. Prije toga predao je svoj životopis čak na 30 mjesta da bi mu se napokon nasmiješila sreća. Pozvan je na prvi krug razgovora, takozvani intervju, pa na drugi i na treći ... Predstavnik jedne strane tvrtke poveo je s njim razgovor na engleskom, a budući da živi u Austriji, nastavio je na njemačkom jeziku. Razgovaralo se o struci i stručnim pitanjima, a predstavnik tvrtke uzgredno je napomenuo da su mu roditelji iz Hrvatske, i da je i on Hrvat. Mladić mu je nato odgovorio: „možemo razgovor nastaviti i na hrvatskom“. Iznenađenje je bilo veliko, prešlo se na nevezani razgovor i mladići su s pravom zaključili kako su Hrvatice najljepše na svijetu! Mislim da nitko nema ništa protiv ovih zapažanja mladih ljudi, pa čak ni ja, čija je supruga Mađarica, a ujedno i majka mladića iz ove priče. Imperativ vremena iziskuje ljude koji govore više jezika, a dobro je ako znaju i hrvatski. Štoviše, s dobrim znanjem hrvatskoga možete se lakše zaposliti, recimo, možete ići simultano prevoditi. Dobro je vidjeti prevoditelje podrijetlom iz hrvatskih redova koji tumače na najvišim razinama i prvim građanima Republike Mađarske, odnosno Republike Hrvatske. Tada me uvijek obuzima osjećaj da sam pomalo i ja tamo među njima. Bez dvojbe, veliki je to izazov u suvremenim okvirima i previranjima u suvremenoj Europi i Europskoj uniji, kada se ide na natječajne i postiže probitak, a traženi su valjani prevoditelji koji, kada to ustreba, simultano prevode. Tko je to već radio reći će da je to jako težak posao koji iziskuje stalno praćenje tiska, medija na dva ili više jezika. Neki od tumača, sastavljača rječnika stalno bilježe nove riječi, žele biti upućeni u stručnu terminologiju i na koncu konca s vremenom postaju pravi znalci danoga područja. Jezik jednom i za sva vremena ne možemo naučiti! Naime, godišnje se rađa oko 4-5 tisuća novih riječi! Dva jezika znati i dobro baratati jezičnim instrumentarijem, naporno je. Jednom sam sondirao nekoga našeg učenog Hrvata koji iz dana u dan bilježi razne novonastale riječi i izraze, te sam ga provjeravao na taj način zna li neke riječi iz bankarskog sustava kao što su recimo jamac, jamstvo, uročiti, dionica, dividenda, uložak, nalog, akontacija, stečaj, hipotekarno pravo, polica, hipoteka, ljudski resursi itd. – Znao je! A vi, dragi čitatelji? Jedan jezik nije jezik, dva jezika nešto znače, a tri pa čak četiri su nam potrebna da nešto i postignemo u životu ... Jednojezičnost ne vodi nikamo!

Đuro Franković

„Događaji tjedna“

Tjedan koji je iza nas, obilježile su demonstracije koje su pripadnici slovačke manjine i njihovi simpatizeri imali pred mađarskim Parlamentom gdje su nadležnoj osobi predali peticiju u trinaest točaka kojom predlažu promjene Vladine politike glede manjina. I dok je Mađarska televizija na središnjem dnevniku dala kraće izvješće o tom događaju, u kojem među demonstrante, uza Slovake, nabraja još Hrvate i Srbe, HDS i njezin predsjednik izjavili su za naš tjednik kako nisu upoznati s demonstracijama niti su bili potraženi glede njih kao ni važnije hrvatske civilne udruge, a s politikom izlaženja na ulice se ne slažu. Ured za nacionalne i etničke manjine u svome priopćenju osvrće se na točke u peticiji te iz priopćenja proizlazi kako demonstranti nisu upoznati s trenutnom manjinskom problematikom. Osvrnimo se samo na jednu točku iz peticije i na reagiranje Ureda, a ona se tiče stanja manjinskog tiska. U priopćenju stoji kako u Zakladi gdje se dijeli novac sjede manjinski kuratori i oni odlučuju koliku će svotu novca od ukupne koja stoji na raspolaganju namijeniti manjinskom tisku. Drugim riječima, ako nam je teško, sami smo krivi za to.

Izaslanstvo Hrvata s diplomatskim predstavnicima hrvatske države u Mađarskoj bilo je kod ministra kulture Republike Mađarske kako bi dobili potporu za stavljanje problematike Hrvatskoga kazališta na dnevni red dviju Vlada, hrvatske i mađarske, koja bi se trebala održati u siječnju iduće godine. Predsjedništvo HDS-a imalo je sjednicu uoči Skupštine koja će se održati 17. prosinca u Pečuhu. Drugi adventski vikend protekao je mirno. U Kačmaru su se sjetili skupljača pučkoga blaga Balinta Vujkova, a u Pečuhu su svi bili u groznici iščekivanja tradicionalnoga Božićnog koncerta, održanog 5. prosinca u predvorju Medicinskog fakulteta, i Miroslava Škore koji nas je obradovao svojim nastupom. Imali smo osjećaj kao da smo dio njegove velike prosinačke turneje po hrvatskim gradovima, te smo se još više veselili uspjehu hrvatskih tenisača u Davis Cupu. Svjetski teniski prvak 2005. godine je Hrvatska, koja je u Bratislavi u završnici savladala Slovačku, što je izazvalo pravo nacionalno veselje u matičnoj domovini, a i među nama, Hrvatima u Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin

Vesna Velin, dobitnica Zakladina odličja za mladež, s Mišom Heppom, kuratorom Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj, na svečanosti u budimpeštanskom Kazalištu Thália

ZÁNKA – Glavni odjel Ministarstva obrazovanja za nacionalne i etničke manjine 24. i 25. studenoga u Zánki je organizirao Konferenciju o školstvu nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj, kojoj je sudjelovalo pedesetak sudionika. Na konferenciji je između ostalog bilo riječi o visokome školstvu u zrcalu novih zakonskih normi, a predavanje na tu temu održao je voditelj Glavnog odjela za visoko školstvo u Ministarstvu obrazovanja Zsolt Szóvényi, dok je zamjenik državnog tajnika za obrazovanje János Sipos izlagao na temu Iskustva i novine u javnom obrazovanju s posebnim osvrtom na zahtjeve maturálnih ispita. Drugoga dana konferencije predsjednik Njemačke državne samouprave Ottó Heinek izlagao je na temu Prava i obveze manjinskih samouprava na području obrazovanja, dok je voditeljica Glavnog odjela za nacionalne i etničke manjine Anna Simon u poslijepodnevним satima vodila Forum koji se bavio pitanjima aktualnih zadataka u narodnosnom školstvu.

Aktualno

Sjednica Predsjedništva Hrvatske državne samouprave

Sukladno Pravilniku o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, 2. prosinca u Budimpešti je održana sjednica Predsjedništva HDS-a. Predsjedavatelj, predsjednik HDS-a dr. Mijo Karagić nakon pozdravnih riječi te ustanovljavanja odgovarajućega kvoruma i predlaganja dnevnoga reda, odnosno prihvaćanja promjene njegova redosljeda, otvorio je sjednicu.

Budući da je referentica, predsjednica Odbora za gospodarstvo, financije i nadzor Marija Pilšić opravdano bila odsutna, umjesto nje je – izglasovanjem prava glasa – za izlaganje financijskog izvješća HDS-a od 1. siječnja do 30. rujna 2005. godine, povjeren je njezin zamjenik Tibor Dombai. Kako s njegove strane uz pismeni materijal nije bilo usmene dopune na postavljena pitanja koja su se uglavnom odnosila na paško odmaralište odnosno MOL-ove vrijednosne papire, stoga je na temelju dopunskih prijedloga izvješće jednoglasno prihvaćeno.

U idućoj točki dnevnoga reda koja se odnosila na nacrti materijal osnovnih načela i smjernica proračuna HDS-a za 2006. godinu, pitanja su bila usmjerena na buduću financijsku potporu hrvatskih manjinskih samouprava, odnosno da se za tu svrhu predviđena sredstva uporabe za sufinanciranje putnih troškova naše djece i mladeži koja bude išla na otok Pag. Naime, plan je da svako dijete koje uči materinski jezik, bilo u okviru školskih ustanova ili klupskih kružoka, tijekom iduće godine ljetuje odnosno sudjeluje u predviđenim bogatim sadržajima koja će se odvijati u Vlačićima. Predloženo je da se radi što učinkovitijeg iskorištavanja prijevoznih mogućnosti izradi odgovarajući mehanizam redosljed ljetnih turnira te da se putem okružnice i Hrvatskoga glasnika ponude mogući termini boravka na Pagu. Također je predloženo da se nakon rezultata natječaja iz državnoga fonda, u proračun HDS-a za 2006. godinu uvede i Internetski radio Croatia i Hrvatski glasnik te da se za oba medija osiguraju dopunska materijalna sredstva. Nakon što su prijedlozi jednoglasno usvojeni, prešlo se na izvješće o radu HDS-a za 2005. godinu. Na temelju pismenog materijala dr. Mije Karagića ustanovljeno je da je djelatnost HDS-a i nadalje prioritarno usmjerena na učvršćenje naše kulturne autonomije i naših temeljnih ustanova.

Bilo je riječi i o pripremama zajedničke sjednice Vlada Republike Mađarske i Republike Hrvatske, na kojoj će HDS najvažnijim prioritetom smatrati adaptaciju i obnovu stare školske zgrade u Pečuhu, i otvaranje novih graničnih prijelaza na Muri i Dravi. Iskrslo je i pitanje adaptacije prisilne etnografske zbirke

za koju se pribavilo 9,5 milijuna forinti, a za čije daljnje troškove će samouprava nastojati izboriti sredstva iz državne fondacije. Nacrt izvješća također je jednoglasno prihvaćen. U pogledu prijedloga nacrt radnoga plana HDS-a za 2006. godinu, dr. Mijo Karagić je skrenuo pozornost na izbornu godinu kada će se na proljeće provesti parlamentarni izbori a sredinom listopada manjinski lokalni izbori. Priopćeno je da su za naše izbore već otpočele odgovarajuće pripreme, održani su forumi u Harkanju, Pečuhu, Baji, Sumartonu, a bliskoj budućnosti i u Starom Gradu i Sambotelu, a na Budimpeštu i njezinu okolicu doći će red početkom iduće godine. Među prijedlozima je u pogledu izbornih priprema istaknuto mjesto (s jednim ili dva člana po županijama) dobilo organiziranje tzv. izbornih odbora koji bi mogli otpočeti razmišljati i o budućem ustroju sljedeće Skupštine HDS-a, koja bi trebala biti demokratičnija. Govorilo se i o zemaljskome Hrvatskom danu u Pečuhu, Danu Croatice, Hrvatskog glasnik, osuvremenjivanju Croatia, može bitnim održavanjima tiskovnih anketa, obilježavanju 15. obljetnice Hrvatskoga glasnika i održavanju čitateljskih tribina. Nacrt plana rada za iduću 2006. godinu, uz navedene dopune, jednoglasno je prihvaćen.

Prelazeći na ostala pitanja i prijedloge, glede ugovora između HDS-a i santovačke samouprave o preuzimanju nekretnina Hrvatskog vrtića, osnovne škole i đlačkog doma u vlasništvo HDS-a, prihvaćeno je da se prije konačnog potpisa nacrt ugovornog dokumenta konzultira s pravnikom i na razmatranje prepusti Skupštini na kojoj će biti nazočan i ravnatelj santovačke ustanove Joso Šibalin. Uza sažeti pismeni materijal poslušana je usmena dopuna Ladislava Gujaša, ravnatelja „Zavičaja“, o radu i financijskom stanju projekta u Vlačićima. U svezi s daljnjim poslovanjem ravnatelj će za Skupštinu sastaviti selektivan plan o predviđenim djelatnostima. U svezi s prijedlogom predsjednika šopronske Hrvatske manjinske samouprave dr. Franje Pajrića nije otvorena rasprava s razlogom da on svoje zamisli osobno iznese pred Skupštinu.

Što se pak tiče natječaja HDS-a za sufinanciranje programa naših manjinskih samouprava, o pristiglim natječajima (40-ak), prema kompetenciji, neka odluči Skupština odnosno Odbor za kulturu, vjerska i društvena pitanja, mladež i šport, stoga rasprava nije otvorena. Na kraju su izneseni prijedlozi dr. Ivica Đuroka koji će se, zajedno sa izvješćima, planom rada za 2006. godinu i prijedloge za konačno usvajanje, prenijeti Skupštini koja je predviđena 17. prosinca u Pečuhu.

M. Dekić

KOLJNOF – U organiziranju društva *Mladi Koljnofci* je prošle subote u mjesnoj crkvi nažgana druga adventska svića uz jačenje crkvenoga zbora iz Umoka. Ove subote na adventsku svećatnost čekaju mješćane tamburaši i jačkari iz Unde, a 17. decembra na adventskom koncertu nastupit će zbor Chorus Spontanus iz Šoprona.

KEMLJA – Prošle subote i u kemljanskoj crkvi su se okupili vjernici oko druge adventske sviće. Za hrvatskom mašom je održan adventski koncert u kom su sudjelovali školski jačkari, zbor Mate Meršić-Miloradić, koruš Mali Dunaj, nimški pjevači iz Magyarkimle ter zbor iz ugarskoga naselja Lipóta.

HRVATSKE ŠICE – Kako nas je informirao načelnik sela László Kovács, krajem tajeđna Šićani putuju k svojim prijateljima u Kupljenski Hruševac, kraj Zagreba. Folkloriši iz spomenutoga hrvatskoga mjesta u oktobru su prvi put pohodili gradišćansko selo, uspostavljajući kontakti ter ovo će biti jur povratni pohod Šićanov. Nedilju otpodne u okviru kulturnoga programa predstaviti će se šićki zbor Slavuj, a zatim će ostati vrimenta i za druženje.

GORNJI ČETAR – U osnovnoj školi i ljetos se priredjuje Dan manjin, pokiđob ovu instituciju pohadaju ućeniki iz nimških i hrvatskih naselja. Po većljetnom običaju, 9. decembra, petak, otvoriti će se školska izložba u koj se prikazuje predmetno bogatstvo naših sel. Ljetos su školari pobrali u seli tekstile, hasnovane u negdašnjem seoskom stanu, rukom sašijene obruse, fironge, različite materijale na stijenu. Uz to će se moći kušati nimška i hrvatska specijalna jila ter kolači. U kulturnom domu dica će prikazati narodnosne običaje vezane uz blagdane, svetke (npr. frišanje, škrebetanje, pastirske igre). Na programu je i ućnja božićnih jaćak na nimškom, ugarskom i hrvatskom jeziku. Hrvatsko-nimški narodnosni dan će zatvoriti tamburaši iz Petrovoga Sela ter plesaćnica uz peljanje Petra Škrapića, voditelja HKD „Gradišće“.

MLINARCI – Pred blagdan sv. Nikole u osnovnoj školi ponovno je priređena radionica vještih ruku za izradu poklona i ukrasa. Izrađene su vreće za poklone, male papirne čizmicice i igračke od recikliranih materijala.

KERESTUR – U Keresturu su zasjeli načelnici i ravnatelji mlinaračke, fiće-haske i keresturske osnovne škole radi dogovaranja oko osnivanja udruge odgojno-obrazovnih ustanova. Prema njihovim zamislima keresturska ustanova bila bi sjedište udruge, a škole ostalih naselja područne. Ustanove bi nadalje radile samostalno, međutim, učitelji će moći raditi na više mjesta, pa bi se tako riješio i nedostatak stručnih pedagoga.

SERDAHEL – U Osnovnoj školi Katarine Zrinski učenici se pripremaju na Božić s učiteljicom Marijom Čerčić. Uče scensku igru „Žive jaslice“, na hrvatskom jeziku, kako bi ju prikazali u svojoj crkvi i u VI. okrugu grada Budimpešte, kamo ih je pozvala Hrvatska manjinska samouprava.

SERDAHEL – Dana 3. prosinca zasjedalo je predsjedništvo Ribolovnoga društva kako bi pripremio Skupštinu i dogovorili se o godišnjem programu. Članovi predsjedništva su isplanirali mogućnost poribljavanja, organiziranja društvenog rada, nadzora na šljunčari, skraćenje lovostaja. Inače je Društvo u studenom poribljavalo mjesnu šljunčaru s 1500 kilograma šarana.

KANIŽA – Trgovačka srednja škola u Kaniži održava veze s Trgovačkom i ugostiteljskom srednjom školom iz Čakovca. Međusobno posjećuju sajmove, organiziraju sportske susrete. Pred božićnim blagdanima u kaniškoj ustanovi svake godine priređuje se božićni sajam na koji su pozvani i učenici iz Čakovca. Na sajmu se postavljaju štandovi s robom što su je izradili učenici: kolači, razglednice, nakiti i dr. Gosti iz Međimurja svake godine pripremaju se i s nekim kraćim programom i reklamnim materijalima.

Kod ministra Andrása Bozókija

Proširenje prostora Hrvatskoga kazališta, kupnja susjednoga zdanja i njegova obnova

Dana 30. studenoga predsjednik HDS-a Mijo Karagić izvijestio je naš tjednik o tome da je on, zajedno s veleposlanikom Republike Hrvatske u Budimpešti Stankom Nickom, generalnim konzulom Republike Hrvatske u Pečuhu Ivanom Bandićem i ravnateljem

Hrvatskoga kazališta Antunom Vidakovićem, bio na razgovorima u Ministarstvu kulture Republike Mađarske gdje su se sastali s ministrom Andrásem Bozókijem. Naime, uz pomoć grada Zagreba Hrvatsko kazalište kupilo bi nekretninu koja je u neposrednom susjedstvu postojeće zgrade Hrvatskoga kazališta, ali tu trošnu zgradu bi potom trebalo prilagoditi, obnoviti i nadograditi. Grad Zagreb je obećao kako će kupiti nekretninu, to je već dogovoreno, o tome postoje već i pismena jamstva, kaže dr. Karagić. Stoga smo mi (izaslantstvo) predložili da bi troškove obnove i prilagodbe zgrade trebale osigurati dvije Vlade, i da se o tome raspravlja u jednoj od točaka dnevnoga reda zajedničke sjednice dviju Vlada, hrvatske i mađarske, koja bi se održala u siječnju 2006. godine.

HDS ima moralnu i političku volju i obvezu pomaganja da se zgrada Hrvatskoga kazališta prilagodi i proširi, čime bi se koraknulo prema preuzimanju Hrvatskoga kazališta u vlasništvo HDS-a, naravno, ako se s time suglasi grad Pečuh.

Prioriteti HDS-a

Moguće točke dnevnoga reda sjednice dviju vlada koja bi se održala u siječnju 2006. Treba nam 500 milijuna forinti, 400 za hrvatsku školu i 100 za Hrvatsko kazalište, kaže dr. Mijo Karagić

Kao što je poznato, sredinom ili potkraj siječnja održat će se zajednička sjednica mađarske i hrvatske Vlade, prvi put zajedno, pa bi i pitanje proširenja Hrvatskoga kazališta trebala biti tema i jedna od točaka dnevnog reda njihova zasjedanja. Naravno, uz pitanje izgradnje i obnovu postojeće zgrade Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže u Pečuhu, koje je naš prvi pa i drugi prioritet i kao takav također bi trebao biti jedna od točaka dnevnog reda sjednice dviju Vlada, naglasio je za naš tjednik Mijo Karagić. Ovih dana Ured HDS-a posjetio je veleposlanik iz Ministarstva vanjskih poslova Republike Mađarske i s njim smo se dogovorili o prioritetima koji bi po nama trebali biti točke dnevnoga reda (o hrvatskoj manjini) spomenute sjednice. Mi smo naveli pitanje Hrvatske škole u Pečuhu kao prvi prioritet, i pitanje otvaranja graničnih prijelaza s Republikom Hrvatskom u Podravini i Zali.

Intervju

Petnaest godina u Hrvatskoj kronici

Petnaest godina nije malo vremena, a pogotovo nam to djeluje mnogo kada vodimo razgovor s čovjekom kojeg poznajemo dugi niz godina, s kojim smo i radili na istome radnom mjestu pet godina, i s kojim se sjećamo proteklih 15 godina njegova rada prigodom nagrade koja je bila povod našem razgovoru. Film novinara Ivana Gugana „Glas iz daljine” proglašen je najboljim filmom IV. Festivala manjinskog filma održanog 17. studenog u budimpeštanskoj Kinu Művészet, kojemu svojim uradcima mogu sudjelovati novinari suradnici manjinskih programa pri Mađarskoj televiziji.

Razgovor vodila: Branka Pavić Blažetin

Čestitam, Ivane! Kada sam prvi put pročitala program ovogodišnjega festivala, začuđeno sam se upitala, kako to da je Hrvatska redakcija poslala samo jedan film, jer su druge manjinske redakcije poslale znatno više filmova na Festival? Izgleda da su Hrvati poslali jedan, ali vrijedan film?

Moglo se poslati više filmova, to je stvar novinara. I ja sam mogao poslati više filmova, ali od onih koji su došli u obzir, a bili su slične tematike, izabrao sam jedan, bilo je nedoumica koji. Odlučio sam se za „Glas iz daljine”, dokumentarni uradak u trajanju od 25 minuta koji govori o Hrvatima u Rumunjskoj.

Kada ovo kažeš, vjerojatno misliš na filmove koji su nastali kao dio projekta što si ti radio u 2004. godini kada si snimio seriju polusatnih uradaka o Hrvatima u susjednim zemljama za emisiju Együtt, čiji je sastavni dio i film o Hrvatima u Rumunjskoj?

Da, bila je to serija od šest filmova o urođenim (autohtonim) hrvatskim zajednicama u Rumunjskoj, Italiji, Slovačkoj, Austriji, Srbiji, Crnoj Gori. Vrlo sam želio upoznati te zajednice, njihovu povijest i stanje u kojem žive danas. Projekt se ostvario. Obišao sam te zemlje i upoznao divne ljude te napravio niz od šest filmova po 26 minuta. Veoma sam zadovoljan ostvarenim projektom koji je imao mnogo pozitivnih povratnih informacija.

Kada kažemo manjinski filmski festival, o čemu zapravo govorimo?

Festival je utemeljen prije nekoliko godina, ja sam na njemu sudjelovao po drugi put. Mađarska televizija na ovaj način želi popularizirati filmove s narodnosnim temama. Već

sam dobio nagradu na tom festivalu, drugom po redu, prije nekoliko godina, ako se ne varam, drugo mjesto, za dokumentarni film o načelniku i fotografu Marku Dragovcu iz Pogana. Na ovogodišnjem festivalu moj film je bio u konkurenciji od 18 filmova, što kraćih, što duljih, nastalih u manjinskim uredništvima. Ocjenjivači sud u sastavu Miklós Györfi, Krisztina Debre i Róbert Kiss ovaj je film ocijenio najboljim. Veoma me raduje to priznanje. Osim posla koji obavljamo u Hrvatskoj kronici, veoma je lijepo kada imamo priliku raditi stvari za koje imamo više vremena, i u koje možemo uložiti i više vremena, pa s više zadovoljstva i izazova pristupamo odabranoj temi. „Glas iz daljine” dobio je zapravo nagradu za najbolji film, koju su zajedno sa mnom dobili i moji suradnici, redateljica Timea Martin, snimatelj Vilmos Bósz, tonmajstor Kálmán Marosics, montažer József Ursprung, organizator István Németh i ja novinar urednik Ivan Gugan.

Koliko si godina u Hrvatskoj kronici?

Već 15 godina sam zaposlen na MTV-u u hrvatskoj redakciji, službeno od 1. listopada 1991. g. Osnovnu sam školu završio u Pečuhu, gimnaziju u Budimpešti, a Filozofski fakultet u Zagrebu.

Jesi li se umorio za tih 15 godina? Jer ovaj film pokazuje da se nisi umorio.

Bilo je razdoblja kada se čovjek malo umori, kada mu posao postane zapravo dio rutine, ali u ovom poslu je zanimljivo to da uvijek ima novih poticaja i izazova. Tako je to bilo i s ovom serijom o urođenim Hrvatima, pa o Hrvatima iz Petrova Sela koji žive u Americi. Odnedavno pak radim i uređujem emisiju na mađarskom jeziku koja se zove Áttjáró, i svake se nedjelje može gledati na drugom programu Mađarske televizije s početkom u 13 sati. To je emisija koja ima podnaslov Ljudi i događaji u Karpatskom bazenu u čijem ostvarivanju sudjeluju i novinari manjinskih redakcija pri Mađarskoj televiziji, a jedanput mjesečno ona ide i iz pečuškoga regionalnog studija. To su novi izazovi i poticaji. Tamo pokušavam uvrstiti i hrvatske teme. Stekao sam neka nova iskustva, i moj pristup radu postao je malo moderniji, što pokušavam primijeniti i primjenjujem i u svojim prilozima koji nastaju u Hrvatskoj kronici. Pokušavam raditi malo dinamičnije, s manje statičnih slika, ali i primjenom suvremenijih koncepcija u oblikovanju priloga.

Hvala na razgovoru, želim ti mnogo novih izazova i uspjeha u radu.

„Glas iz daljine”

Na više od stotine kilometara udaljenosti od Hrvatske, u Rumunjskoj, među slikovitim brežuljcima, već stoljećima živi mala hrvatska zajednica. U sedam naselja 3 500 stanovnika. Od 90-ih godina dobivanjem hrvatskog državljanstva za njih se otvorio svijet. Njihovi mladi danas većinom rade u Hrvatskoj ili u Zapadnoj Europi, a novac koji tamo zarade donose kući i pokušavaju popraviti uvjete života na rodnoj grudi.

Zoltán Rudi, predsjednik MTV-a Rt (iz programske knjižice Festivala)

Već četvrti put Mađarska televizija priređuje Narodnosni filmski festival čiji je cilj populariziranje narodnosnih tema iz Mađarske i šireg okružja. Proizvodnja narodnosnih programa naša je zakonska obveza, kojoj udovoljavamo već više od 25 godina, ali ne samo stoga što nas zakon obvezuje na to već i stoga što je proizvodnja narodnosnih programa dio javnosti. Ne može se bez riječi proći pokraj šarolikosti nacionalnih manjina koja pripada javnosti. Jedino Mađarska televizija osim programa na mađarskom jeziku proizvodi i programe na jezicima 13 nacionalnih i etničkih manjina. Na to smo veoma ponosni. Naša je obveza osigurati njihovo mjesto u programskom ustroju te pokazati kako postoje sugrađani koji čuvaju svoje jezične, običajne i druge posebnosti, a koji žive među nama.

Spomen-priredba Ivanu Mažuraniću

Otkrivanje spomen-table i simpozij u Sambotelu

„Ivan Mažuranić je jedna od najvećih ličnosti u povijesti hrvatskoga naroda, i to s trostrukoga gledišća: umjetničkoga, upravo književno-pjesničkoga i društvenoga ter državno-političkoga. Njegov je žitak vezan i za ov lipi i važni grad i kraj, jer jedno ljeto se je školovao, studirao ovde u Sambotelu, kojega on sam je nazivao *Subotino mesto* ...”

(Odlomak iz referata Mije Lončarića prilikom sambotelske simpozije)

Negdašnji sambotelski licej u hrvatsku pažnju

U sambotelskoj zgradi u Ulici Jánosa Szilyja, pod brojem 4, 1793. ljeta bio je osnovan Ugarski kraljevski filozofski licej. Kako i spomen-ploče svjedoče, ovde su podučavali istaknuti ugarski profesori, kot književnik István Kultsár, jezikoslovac Ferenc Kresznerits i matematičar Lajos Bitnitz. U ovoj ustanovi se je školovao 1834./1835. ljeta Ivan Mažuranić ki je sve ispitate položio ovde kot „eminens“. Iako je prlje htio studirati u Juri, zatim u Požunu, još je ostao u Sambotelu, kade je bio gustokrat betežan i čutio je nostalgiju, ali jako je bio usamljen. U mladi ljeti je napisao zbirku pjesam ke su sve objavljene u *Danici*, i zato je od Gaja dobio i novčani prilog, što se smatra prvim honorarom u povijesti hrvatske književnosti – je rekao u svojem referatu prilikom simpozija dr. Mijo Lončarić iz Zagreba. On nas je ujedno i upozorio da nije samo Mažuranić pohadjao sambotelski licej, nego i drugi poznati hrvatski književnici. Političar i prirodoslovac Ljudevit Farkaš-Vukotinović (1813. – 1893.) ter u svoje vrime vrlo važan književnik, društveni djelač i političar, Mirko Bogović (1816. – 1893.). U dodatku smo od zagrebačkoga predavača još doznali da u nedalekom Kisegu se je školovao još jedan ilirac –hrvatski preporoditelj starije generacije Đuro Matija Šporer.

-Tiho-

Dr. Mijo Lončarić (treći sliva)

Na suprotnoj strani sambotelske Katedrale, pred zgradom bivšega liceja, kade je studirao od 1834. do 1835. ljeta hrvatski pjesnik i ban Ivan Mažuranić (1814. – 1890.), 18. novembra, petak, u hladnom večeru se je skupio lipi broj naših Hrvatov. Pod hrvatskom i ugarskom himnom, oganj slave ter spominka je na ritam gorio, a Marina Adam, studentica hrvatskoga jezika na Visokoj školi, je recitala Mažuranićevu pjesmu. Vince Hergović, predsjednik Hrvatskoga kulturnoga i vjerskoga društva u Sambotelu, svetačnim je nazvao ov dan kada se hrvatskomu velikanu, jur po mnogi pokušaji, konačno Gradišćanski Hrvati otkrivaju spomen-ploču. Profesor dr. Mijo Lončarić uime zagrebačkoga Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje je prenio radost, a nije skrio ni svoje osobno veselje da je jednoljetosnji boravak „*velikana hrvatske riči na ov lipi način konačno obilježen*“. Polag toga s mnoštvom je dodilio i vlašće ufanje da će Hrvatska vrijeda darovati i Mažuranićevo poprsje Sambotelu. Prof. dr. Karol Gadanji, rektor Visoke škole, i dr. Mijo Lončarić su zatim otkrili mramornu ploču, a spomen-tablu je blagoslovio petrovski farnik Janoš Šneler. Svetačnost je završena s pjesmom *Rajska Diva, kraljica Hrvata*, a nazočni su se prošetali do Visoke škole kade je dr. Mijo Lončarić u okviru simpozija govorio o životu i djelatnosti Ivana Mažuranića. Rečeno je da je Mažuranićevo remek-djelo *Smrt Smail-age Čengića* objavljeno u stotinjak izdanj (po ugarski još i većputi), i to se smatra i jednim od najvažnijih djelov hrvatske književnosti. On je imao odlučnu ulogu u hrvatskom narodnom preporodu a to je ispunjavao i snažnom patriotskom poezijom. Kako je rekao zagrebački referent, Mažuranićeva treća veličina je bila političko djelovanje med jako teškimi okolnosti Hrvatske. Bio je zastupnik u Saboru, dvorski kancelar i predsjednik

Mažuranićevo spomen-ploču na stijeni negdašnjega liceja su otkrili dr. Mijo Lončarić ter dr. Karol Gadanji

Sabora, ban i prvi neplemić med bani. Njegove su zasluge još da je djelao na jačanju hrvatske autonomije, reformirao je upravu, sudstvo i školstvo. Hrvatski velikan je prve kontakte s ugarskim jezikom i kulturom imao jur u Rijeki, kao gimnazijalac, kao prvi naraštaj u toj školi, kade se je učio po ugarski, a kasnije je pisao pjesme i na tom jeziku, samo su te jačke ostale u rukopisu. Spomenuto je da je „*htio studirati u Juri, ali se predomislio «zbog draginje žitka» i odlučio se za Sambotel, kade je na liceju upisao drugu godinu filozofije*“. Kako se kaže, Mažuranićev književni rad u našem varošu bio je jako plodan, a iz Sambotela se je vratio kao uvjereni ilirac, rodoljub i poznati pjesnik. Poslije je studirao na zagrebačkoj akademiji, djelao kot advokat, nastavnik na zagrebačkoj gimnaziji i postao advokat u gradskoj upravi u Karlovcu, zatim kancelar i ban ter zastupnik u Saboru.

„*Nije jasno je li Mažuranić znao za Hrvate u zapadnoj Ugarskoj ili ne, ki su većim dilom čakavci, kot i on. Da je znao, vjerojatno bi to bar kratko spomenuo, a čudno je da nije znao*” – razmišljao je ovako dr. Mijo Lončarić na kraju svojega predavanja.

Iako Ivan Mažuranić morebit nije znao za Gradišćanske Hrvate, zahvaljujući sad upravo njim i naravno Hrvatskom kulturnom i vjerskom društvu u Sambotelu, poslije 170 ljet za boravkom Ivana Mažuranića u našem gradu, njegov spomin je postavljen u put pozabljena.

-Timea Horvat-

Savjetovanje u Baji

Upoznavanje s promjenama Izbornog i Manjinskog zakona

Nizom savjetovanja za načelnike, predsjednike i zastupnike hrvatskih samouprava, u organizaciji Hrvatske državne samouprave, potkraj studenoga po našim regijama počele su prve pripreme za izbore manjinskih samouprava, koji će se održati u listopadu 2006. godine. Naime, povodom ovog foruma bile su nedavne promjene u Izbornom i Manjinskom zakonu.

Nakon Baranje i Pomurja savjetovanje je 25. studenoga priređeno i u Bačkoj, a uskoro se nastavlja u Gradišću.

U prostorijama Omladinskog tabora na Petőfijevu otoku u Baji, okupilo se 20-ak sudionika:., gostiju, predavača i hrvatskih zastupnika. Okupljene je u ime domaćina pozdravila predsjednica Bačkog ogranka SHM-a **Angela Šokac Marković**, među njima posebno generalnoga konzula Republike Hrvatske u Pečuhu **Ivana Bandića**, predsjednika HDS-a **dr. Miju Karagića**, djelatnicu Vladina Ureda za nacionalne i etničke manjine **Mártu Braunsteiner Magyar**, županijskog referenta za manjine **Istvána Hajdúa**, zamjenika predsjednika HDS-a **Stipana Karagića** i predsjednika SHM-a **Josu Ostrogonca**. Izrazivši žaljenje što nisu došli predstavnici Bačina, Aljmaša i Bikića, ona je zahvalila na odazivu predstavnicima hrvatskih samouprava iz Baje, Baškuta, Dušnoka, Čavolja, Čikerije, Gare, Kačmara i Santova. Posebno je pozdravila Hrvate iz Kalače, predstavnike zajednice koja uglavnom okuplja racke Hrvate doseljene iz Bačina i Dušnoka, koji su prvi put sudjelovali na sastanku sa željom da se i u Kalači utemelji hrvatska samouprava.

Prema riječima predsjednika HDS-a dr. Mije Karagića, Hrvati u Mađarskoj dobro su prihvatili sustav manjinskih samouprava, jer ako gledamo unazad, na prvim izborima imali smo 51, nakon četiri godine 79, a na posljednjim izborima smo utemeljili 107 samouprava. Među njima je na žalost bilo i takvih koje su utemeljene u takvim naseljima gdje Hrvata nikada nije bilo. On je izrazio nadu da se to više neće dogoditi, a prema njegovu sudu, u onim selima gdje nema 30 Hrvata na izbornom popisu birača, nije nam ni potrebna hrvatska samouprava.

Županijski referent za manjine Bačko-kiškunske samouprave **István Hajdú** smatra da se Zakon mora najprije proučiti, a zatim i proživjeti. Po njemu izmijenjeni je Zakon doraden upravo na temelju jačanja manjinskih zajednica. Smatrajući da će osnivanjem županijskih manjinskih samouprava biti još bolja suradnja Županije s manjinskim zajednicama, najavio je da će, kao i prilikom prijašnjih izbora, Županija ponovno organizirati

manjinske foruma za pripremu izbora, a nakon izbora i usavršavanja za predsjednike i zastupnike manjinskih samouprava.

Napomenuvši da je izmijenjeni izborni, i Zakon o pravima nacionalnih i etničkih manjina (u cjelovitom obliku) izašao u 141. broju „Magyar Közlönya”, glavna predavačica **Márta Braunsteiner Magyar** istaknula je uz ostalo da su mnoga stečena iskustva ugrađena u izmijenjeni zakon, primjerice i ona u svezi s preuzimanjem santovačke škole sa strane HDS-a na održavanje, dočim je trebalo izraditi do tada ne postojeće uvjete preuzimanja manjinske ustanove.

Uvođenje posebnog registra manjinskih birača, kandidiranje putem manjinskih udruga, izjava kandidata putem javnog dokumenta, izbori na isti dan, ali na odvojenom biralištu, konkretiziranje zadaća i obveza manjinskih samouprava, jačanje prava na suglasnost o pitanjima koja se tiču manjinske zajednice, osiguravanje radnih uvjeta zastupničkih vijeća, honoriranje zastupnika, dvostruko financiranje samouprava putem normative i dodatne potpore za održavanje kulturnoga društva, muzeja i slično – tek su neke od glavnih promjena u novom Izbornom zakonu, te Zakonu o pravima nacionalnih i

etničkih manjina, kojima će se u idućem razdoblju posvećivati više vremena.

Ipak najveća rasprava razvila se ponajprije oko izborno-administrativnih pitanja, u svezi s registriranjem birača i s mogućim problemima, upitavši se postoje li dovoljna jamstva za to, kao i organiziranjem samih izbora s obzirom na neke druge nedorečenosti Zakona koje su nakon prihvaćanja izašle na vidjelo. Prema obećanju djelatnice Vladina ureda, o tome su već započele konzultacije, a do izbora će one biti ispravljene putem raznih uredba, kako bi se izbjegla različita tumačenja i shvaćanja Zakona. Isto tako organizirat će i savjetovanje za bilježnike pojedinih naselja kako bi ih upoznali s najvažnijim promjenama.

Tekst i slike:
S. Balatinac

„Promjene Manjinskog izbornog zakona”

Dana 21. studenoga 2005. godine, prvi put u Pečuhu, Hrvatska državna samouprava organizirala je savjetovanje za predsjednike i zastupnike hrvatskih mjesnih samouprava. Mjesto za forum osigurao je Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom „Miroslava Krleža”.

U svome pozdravnom govoru predsjednik Hrvatske manjinske samouprave dr. Mijo Karagić istaknuo je da po njegovu mišljenju ne treba diskutirati o promjenama, nego treba prihvatiti činjenicu da se Manjinski zakon promijenio. Budući da je mađarski Parlament 17. listopada 2005. godine promjene Manjinskog izbornog zakona prihvatio, sljedeće godine morat ćemo birati prema izmijenjenom sustavu. Osim toga gosp. Karagić je obećao da sva naselja gdje Hrvati u većem broju žive dobit će pomoć za bolje pripreme.

Renata Božanović

Demokratsko ozračje u Subotici – bunjevački Hrvati jačaju svoj identitet

Dani Balinta Vujkova

U Subotici su u organizaciji Hrvatske čitaonice 25. i 26. studenog održani četvrti Dani Balinta Vujkova te Dani hrvatske knjige i riječi.

Pozivu su se odazvali ugledni gosti, među njima i Nikola Jelinčić, predsjednik Hrvatske matice iseljenika, Stjepan Sučić, tajnik Matice hrvatske, izaslanstvo Poglavarstva grada Osijeka, Gradske i sveučilišne knjižnice, te predavači iz Vojvodine, Hrvatske, Mađarske i Austrije. Dvodnevna priredba počela je 25. studenoga polaganjem vijenca na poprsje Balinta Vujkova i svečanom akademijom u OŠ „Ivan Milutinović“. Tom je prigodom održana i Multimedijalna večer. Gradonačelnik Subotice Geza Kučera u Gradskoj vijećnici pozdravio je nazočne. Ženska pjevačka skupina iz Bačkog Monoštora pjevala je vesele i skladne pjesme, mile za svakoga, kao i Subotički tamburaški orkestar. „Srijem, Banat i Bačka, tri srca junačka« moglo bi biti geslo ovog susreta, gdje smo slušali izlaganje o književnosti vojvodanskih Hrvata, iz Srijema Ilije Žarkovića; iz Podunavlja Josipa Dumendžića; Bačkog Monoštora Mariju Turkalj, i iz

Subotice Belu Franciškovića. Skupu su sudjelovali i Robert Hajszan iz austrijskoga Gradišća, te Đuro Franković iz Pečuha koji je govorio o sakupljačkom radu Balinta Vujkova kod Hrvata u Mađarskoj. Marija Čeliković podijelila je školskim knjižnicama hrvatske knjige, a potom je prikazan film Rajka Ljubića o profesoru Beli Gabriću, počasnom građaninu Subotice i dobitniku Papinskog odličja.

Drugog dana slušali smo izlaganja na teme o Književnosti Hrvata u Bačkoj i Srijemu, o Sakupljačkom radu Balinta Vujkova, te o Etnografskim istraživanjima manjinskih zajednica na panonskom prostoru. Četvrti Dani Balinta Vujkova završeni su otvorenjem Spomen-kuće Bele Gabrića.

Osobno mislim da je učinjen krupan korak – u demokratskoj atmosferi grada Subotice, gdje se skrbi o očuvanju multinacionalnih posebnosti – u međusobnome priznavanju i uvažavanju, u uspostavi i nastavku suradnje, jednako tako i „koračić“ prema priključenju Hrvatske te Srbije i Crne Gore Europskoj uniji.

Đuro Franković

Hrvatski božićni koncert

„U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe, Hrvatske kulturne udruge Augusta Šenoe i Hrvatske matice iseljenika, po drugi put nakon prošle godine, u prekrasnoj pečuškoj prvostolnici održat će se Hrvatski božićni koncert koji će Hrvate grada Pečuha i njegove okolice pa i one iz nešto daljih mjesta svojim programom uvesti u božićno ozračje. Adventski program 14. prosinca počinje poslije podne u 16 sati, a sudjeluju mu djeca Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslava Krleže“, Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe i KUD „Tanac“. U 18 sati počinje sveta misa na hrvatskom jeziku koju će predvoditi mons. Đuro Hranić, pomoćni biskup Đakovačko-srijemske biskupije, uz koncelebraciju hrvatskih svećenika iz Pečuške biskupije. Svetoj misi sudjeluje Tamburaško društvo „Pajo Kolarić“ i Pjevački zbor „Šokadija“ iz Osijeka. Nakon svete mise slijedi program spomenutoga tamburaškog društva i pjevačkoga zbora, pod naslovom „Po pjevanju puka u katedrali svetoga Petra i Pavla u Osijeku“, glazbom i pjevanjem koju je zapisao i priredio Julije Njikoš. Uz taj orkestar pjevat će poznata estradna pjevačica Vera Svoboda.“

Trenutak za pjesmu

M. Dekić Bodoljaš

Pjesma nedopjevana

Tišinu ugodajnu
Samo u miru nalazim.
Uzalud težim za unutaršnjim
nemiorom,
nigdje ga ne nalazim.
U snoviđenjima sazidavam
svoj topli domaći kutić
iako, dobro znam,
da ga dograditi
možda nikada neću smoci.
Želje su krhke
kao natruli prutići.
Hoće li ikoga biti
da mi desnicu pruži,
da me zagrlji
na pragu raskriljenih,
škriptutih vrata
ljudskog mi snebivanja?
Da mi se bar
na trenutak oduži
za nekadašnje dobrote
kiteći me veseljem
koje sam objeručke
rasipao krštenim
i nekrštenima
zajedničke nam Golgote.
Dobro bi mi došla
jedna krovinjara
pa makar bila poput one
trščane kolibice
na obali budžacke Kadije
Tate mi, halasa,
preko puta
Vančekova salaša.
Lijepo bi mi bilo
Iznad glave sijede,
ispred nje s klupicom
gdje bih odmorio
proteklost vremena
blijedost mi slika,
gdje bih iznova
zatrepetale žice
voljene mi gitare,
i sred lopočevih cvjetova,
ukrašenim površinama
zaplovila pjesma
još nedopjevana.

2005., Budimpešta

U Muzeju Savaria hrvatski povjesničar rikta izložbu

Prvo desetljeće za oslobodjenjem u Željeznoj županiji 1945. – 1955.

Nardarac Vince Kolnhofer pelja pripreme za izložbu

Sredinom decembra u Sambotelu se otvara velika izložba ka se bavi udarnim desetljećem državne, županijske povijesti. Ta izložba u Muzeju Savaria, čiji je ravnatelj Nardarac dr. Šandor Horvat, i za nas Hrvate iz već kih razlogov more biti važna, zanimljiva. Pod peljanjem, takaj Nardarca, povjesničara Vincija Kolnhofera od ovoga ljeta se pripravlja materijali za predstavljanje dobe 1945. – 1955., tj. teškoga perioda za Drugim svitskim bojem. – Zato smo izabrali ovu dob jer je ljetos 60. obljetnica oslobodjenja ugarske zemlje ispod nimske okupacije i dolaska ruske vojne na naše tlo. To je hakljivo razdoblje i zato smo se obrnuli u novina, u svi mediji za peršonsku pomoć da nam ljudi s vlasćimi spominki pomažu razumiti i upoznati to vrime, a da svoje predmete, stvari donesu nam za izlaganje – kaže mladi muzeolog. Kako nadalje veli, on je na vekšu aktivnost računao sa strane stanovništva, ali i ovako je dost materijalov za obradu. – Čudami su telefonirali, pitali na što mislimo konkretno pri skupljanju i tako je u većini skupadošlo već dokumentov, pismenih eksponatov. Najgerasti smo bili moru li i kanu li o tom času svidoki iskreno, otvoreno govoriti, i to bi željili predstaviti svitu. Iako ova izložba neće se otvoriti u najpovoljnijem vrimenu, eto, na kraju ljeta, ali ufajmo se da će povijesna ponuda do protulića vabiti dosta posjetnikov. Kako nadalje doznajemo od Vincija Kolnhofera, u Austriji paralelno imaju sličnu izložbu u Željeznom, pod naslovom „Russenzelt“, ali što će biti plus u ovoj sambotelskoj izložbi za razliku od austrijske, je to da se prezentira kako su ov

kraj minami, droti, željeznimi firongi razdvojili i što su prijeli Ugri za bojem, pod ruskim vlasničtvom. Tako će se konačno na suvremeni način definirati što se je zapravo zgodalo u to vrime. – Naš cilj je da predstavimo kako su se Ugarska i Austrija ganule iz iste pozicije za oslobodjenjem. Sve je bilo poništeno, Rusi su domarširali i simo i tamo. Željimo istaknuti dokumentarno koje su bile spodobnosti i razlike med dvimi državami, s onkraj i s okraj granice. Polag toga da bi se predale temeljite informacije, mislim da će ova izložba imati u sebi dosta zanimljivosti. Po riči novopečenoga muzeologa, gdo od početka ljeta djela na ovom mjestu i je studirao povijest u Petocrikvi, kad je bio mladji, njegov dida i baba/staramajka mnogo toga su povidali za to vrime. – Oni su viker drugo što rekli nek što smo se mi učili u školi, štali u novina ili čuli na televiziji. Iako danas jur moremo u arhivu kopati, uvjeren sam da čudami i danas nek toliko znaju koliko su si u školi zapamtili. Zato smo htili obrnuti malo opće razmišljanje i pokazati objektivni kip za to razdoblje s ovom izložbom ka će biti i u našem muzeju prva takovoga karaktera. Ako se pita za pribore, predmete, neke zapečaćene relikvije, i mi jur moremo pogledati i naslikati. Ovde su plakati komunističke partije, sjajne svilene zastave na Staljinov rodjendan, na rodjendan tovaruša Rákossija, ili nož kojim su načrno svinju klali. Znamda će začudjeno gledati mnogi na tablicu za obaveznu predaju poljodjelskih plodov (porcijov), na razne dokumente za organiziranje poljodjelskih zadrugov (TSZ), ali su jur snimljeni i na magnetofon intervjui sa svidoki toga vrimenta, ili žrtvami ke su kot reakcijske ele-

mente iselili na Hortobágy. Za ovom izložbom će sambotelski muzej kletu imati još jednu pažnje vridnu izložbu, takaj na okrugli jubilej ugarske revolucije 1956. To je prekogranični projekt, i sudjelivat će u njem sambotelski muzej ter Gradišćanski zemaljski muzej u Željeznom. U skupnoj izložbi prosvitit će se ljetu 1956. od različitih aspektov, kako su vidili naši susjedi, a kako smo mi vidili zgoditke naoružanoga ustanka, čas masovne emigracije, potom pak dane, misece pogubljenja, osvete.

MARTINCI – Martinački nogometni klub pod imenom „Zrínyi SE“ 26. studenog odigrao je zadnju utakmicu jesenske sezone. U 2. županijskoj ligi završili su na trećemu mjestu.

U martinačkoj športskoj dvorani 12. prosinca održat će se nogometni kup za djecu pod imenom „Sveti Nikola“. Sudjelovat će djeca osnovnih škola iz Foka (Drávafook), Mamelika (Almamellék), Ujfalube (Kétújfalu) i Martinaca. Drugi dan kup se nastavlja za odrasle momčadi. U martinačkom vrtiću i osnovnoj školi 5. prosinca posjetio je djecu sveti Nikola. Svako je dijete dobilo skroman poklon, što je financirala mjesna samouprava.

Iz svih naselja naše Podravine za stanovnike je pokrenut autobus za božićni koncert u Pečuh.

U martinačkom domu kulture 2. prosinca održano je javno saslušanje.

KAPOŠVAR – Kako nas je obavijestio predsjednik Hrvatske samouprave grada Kapošvara, Hrvatska manjinska samouprava priprema se za Hrvatsku večer koja će ondje biti održana 17. prosinca. U tome gradu živi 300-ak Hrvata i, kako kaže Marko Kovač, rodnom iz Starina, ni na sljedećim izborima neće biti teško utemeljiti manjinsku samoupravu, dapače u mnogim šomodskim naseljima već se ovih dana razmišlja i vode razgovori s Hrvatima kako bi i oni u svojim mjestima utemeljili hrvatske manjinske samouprave. Naime, potrebno je najmanje deset hrvatskih samouprava jer je to preduvjet za utemeljenje takozvane županijske razine samoupravljanja. U Kapošvaru djeluju četiri manjinske samouprave, hrvatska, poljska, njemačka i romska, a potkraj listopada na njihov poticaj u Kapošvaru je predsjednik Ureda za nacionalne i etničke manjine Antal Heizer održao predavanje na temu Manjinskog zakona i njegovih promjena.

BUDIMPEŠTA – Najnoviji broj časopisa za kulturu i javni život *Barátság* koji je namijenjen narodnostima u Mađarskoj, a izlazi na mađarskom jeziku u Budimpešti, donosi i pozdrav Đuri Frankoviću, povodom njegova 60. rođendana. Njegov višestrani interes i zalaganje vrednuje serijski urednik narodnosnih etnografija u Mađarskoj dr. Ernest Eperjessy. U istome broju objavljena je podulja studija slavljénika o „podmeću“, ili „podvršću“ te o predohrani novorođenčeta u tradicionalnoj kulturi slavenskih naroda, te Mađara, Nijemaca, Rumunja i Roma. Manda Radnić, prevoditeljica s hrvatskog i srpskog jezika, vodi razgovor sa slikarom Lászlóom Mindszentijem, koji živi u Francuskoj.

Prisjećanje na biskupa Ivana Antunovića

Predstavljen pretisak knjige Slavjan

Nakon demokratskih promjena u Mađarskoj, 1990., u Aljmašu je prvi put priređen spomen-dan biskupa Ivana Antunovića, koji je postao tradicijom, a od tada se obilježava svake godine početkom studenoga.

Tako je bilo i ove godine, kada je u subotu, 19. studenoga, u suorganizaciji Hrvatske samouprave grada Aljmaša, Bunjevačkog „Divan-kluba“ i Rimokatoličke župe, prisjećanje na istaknutog rodoljuba i preporoditelja bačkih Hrvata, već po običaju, započelo polaganjem vijenaca kod spomen-ploče na župnom dvoru i misom zadušnicom, a svečanost je nastavljena predstavljanjem Antunovićeve knjige Slavjan, te predstavom vojvodanskoga HKUD-a iz Ljutova šaljivog igrokaza od Laze Pančića s naslovom Daleko nam salaš.

Kako nas je obavijestila predsjednica Hrvatske samouprave Valerija Petrekanić Koszó, ujedno glavna organizatorica, svečanost su uveličali Ljudevit Vujkov Lamić, tajnik Pučke kasine iz Subotice, mr. Lazar Ivan Krmpotić, župnik iz Đurđina, Ivan Bandić, generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu, predstavnici Hrvatskoga kulturno-umjetničkog društva iz vojvodanskog Ljutova, te predsjednici hrvatskih samouprava iz obližnjih naših naselja.

Prigodnim riječima kako je Antunović svojim životom i radom bio i ostao uzorom bunjevačkohrvatskoga roda, koji se zalagao za prosvjećivanje svoga naroda, uz nastojanje da školuje sve više mladih ljudi, predsjednica

hrvatske samouprave Valerija Petrekanić Koszó tom se prilikom upitala: Jesmo li uopće svjesni veličine njegove osobe? Kako je dodala, još nas ima, iako nas je sve manje, ali ima nade, samo treba uzeti u ruke neko njegovo djelo i poraditi na očuvanju naše samobitnosti i jačanju nacionalne svijesti.

Nakon mise koju je ponovno predvodio đurđinski župnik mr. Lazar Ivan Krmpotić, predstavljena je Antunovićeva knjiga Slavjan, objavljena u Kalači 1875. godine. Tako je nakon njegova života i djela te poznate „Razprave“ izdane u ediciji Hrvatski književnici u Mađarskoj, objelodanjeno još jedno njegovo djelo, koje opisuje liturgijske običaje preko godine, čime je Antunović utemeljitelj bunjevačko-šokačke etnografije. Valerija Petrekanić Koszó zahvalila je izdavačkoj kući Croatica, te Stipanu Vujiću (koji zbog bolesti nije mogao biti nazočan), predsjedniku Budimpeštanske hrvatske samouprave koja je i materijalno podupirala objelodanjivanje ove knjige. Mr. Lazar Ivan Krmpotić još se jednom založio za pronalaznje groba Ivana Antunovića, koji je u ratu nestao, smatrajući da je to „naša velika obveza prema Njemu, jer će ovaj naraštaj biti odgovoran ako dopustimo da se zamete svaki trag“.

Spomen-dan je završen hrvatskim balom na kojem se okupilo 170-ak gostiju, a za dobro raspoloženje pobrinuo se Orkestar „Čabar“ iz Baje.

S. B.

Ured za nacionalne i etničke manjine

Izjava za tisak

Dana 2. prosinca pred mađarskim Parlamentom predstavnici nekoliko manjinskih društava predali su peticiju na koju se u svojoj izjavi za tisak istoga dana osvrće Ured za nacionalne i etničke manjine

Na poticaj budimpeštanskih slovačkih organizacija predstavnici nekoliko manjinskih društava iz Mađarske, u okvirima tihe demonstracije, 2. prosinca 2005. g. predali su peticiju predstavniku predsjednika Parlamenta. Organizatori žele prosvjedovati protiv, prema njihovom mišljenju, negativnih uređaba državnoga proračuna za 2006. g. koje se tiču manjina.

S naše strane smatramo prirodnim da se organizacije za zaštitu manjina slože radi ostvarivanja svojih interesa. Slično mislimo i o tome ako su manjine dobile potporu od svojih partnerskih organizacija iz matične domovine radi ostvarivanja nastojanja. Istodobno se nadamo da u našoj domovini postoje na raspolaganju odgovarajući forumi za rješavanje problema svih građana i zajednica putem demokracije i zakona.

Parlament i Vlada smatra važnim održavanje učestalog razgovora s predstavnicima manjina. Pri donošenju odluka koje se tiču njihovih zajednica redovito konzultiramo s državnim manjinskim samoupravama. Kao rezultat suradnje s njima, stvorena je u listopadu ove godine, npr. i modifikacija Manjinskog zakona, koji narodnosnim civilnim organizacijama omogućava prihvaćanje veće uloge od prijašnje. Prema sada formuliranom nacrtu od strane manjinskih društava, može se shvatiti tako da civilne organizacije ne raspolažu s dovoljno informacija o pitanjima koje osjećaju neriješenima. Upravo stoga želimo izvijestiti i manjinske civilne organizacije koje su nas potražile, te širu javnost.

Među parlamentarnim strankama učestalo se usuglašavaju stavovi o svim važnim pitanjima cjelovitog parlamenta, među ostalom o budućem broju zastupnika. Nadalje je istaknuto pitanje o rješavanju parlamentarnog zastupništva manjina, u izradu kojeg uključujemo i predstavnike državnih manjinskih samouprava.

U Mađarskoj manjinama zakoni jamče radijska i televizijska emitiranja na materinskom jeziku. Smatramo važnim da u sklopu javnih medija bude osigurana kulturna autonomija manjina. Sukladno tomu modificirani Manjinski zakon, prihvaćen u listopadu 2005., formulira tako da javni radio i javna televizija mora redovito osiguravati manjinske emisije, u posebnim organizacijskim okvirima i odvojenim proračunom. Svojim se sredstvima zalažemo da se nove zakonske regulative što prije pojave u ustroju Mađarske televizije i Mađarskog radija. Istaknuta je i činjenica da voditelji javnog radija i delegacije što su ih imenovala manjine intenzivno raspravljaju o novim vremenskim rasporedima emitiranja

narodnosnih emisija Mađarskog radija. U usuglašavanjima odlučujuću je ulogu dobila Slovačka državna samouprava. Vrlo nam je važno da se na pregovorima rodi rješenje koje će osigurati mogućnost praćenja narodnosnih radioemisija diljem zemlje.

Jedan od najistaknutijih područja narodnosne politike jest obrazovanje manjina na materinskom jeziku. U prijedlogu državnoga proračuna za 2006. što ga je Parlamentu podnijela Vlada – suprotno tvrdnji civilnih organizacija – ne postoji ukinuće dodatne potpore. Normative na nominalnoj vrijednosti ne smanjuju se. Istodobno okviru dodatne potpore u dvojezičnome manjinskom obrazovanju nadalje se povećavaju u izrazitoj mjeri, što omogućuje da održavatelji takvih ustanova nadalje dobivaju istaknutu potporu. Potpomaganje malih naselja se mijenja, ali prema zakonu o proračunu za potpomaganje ustanova manjinskog obrazovanja u takvim naseljima za održavanje razine bit će dovoljno izvora i u 2006. godini.

Država je i do sada udovoljavala zakonima koji propisuju osiguravanje narodnosnih udžbenika. U posljednjih godina nije izostalo izdavanje nijednoga narodnosnog udžbenika zbog nedostatka izvora. U Ministarstvu odgoja i obrazovanja bili su, a i sada su osigurani potrebni izvori, taj resor radi osiguranja udžbenika učestalo konzultira s državnim manjinskim samoupravama i s Zemaljskim manjinskim odborom koji okuplja stručnjake s tog područja. Istovremeno, prema očekivanjima, sustav osiguravanja udžbenika u idućoj godini se mijenja, bit će pomaka u smjeru uporabe tzv. trajnih udžbenika, što će udovoljiti više kvalitetete.

Jednim od najvećih dostignuća Vladine manjinske politike smatramo osnivanje novčanog izvora koji je omogućio da su u prijašnjim godinama državne manjinske samouprave mogle osnovati sve više svojih obrazovnih i kulturnih ustanova, odnosno preuzeti ih. Važno je tu ukazati na to da od 2006. Zakon o proračunu posebno naređuje osiguravanje troškova djelovanja manjinskih ustanova, to sadrži poglavlje o Parlamentu, i upućuje se državnim manjinskim samoupravama. U isto vrijeme državni proračun za iduću godinu omogućuje proširivanje mreže ustanova unutar kulturne autonomije. Ovogodišnjim modificiranjem Manjinskog zakona formulirani su i oni uvjeti koji reguliraju suradnju između mjesnih i manjinskih samouprava. U tom krugu proširene su i zakonske obveze mjesnih samouprava radi osiguravanja uvjeta zastupstva manjina.

Objavljivanje državnih manjinskih listova na materinskom jeziku osigurava odvojeni izvor Zakona o proračunu Zaklade za nacionalne i etničke manjine. Proračun Zaklade prekoračuje inflaciju u 2006. Organizacija gospodari s više od pola milijarde forinti državne potpore, a među tijelima za donošenje odluka predstavnici manjina imaju većinski glas. Slažemo se s time da Kuratorij Zaklade u određivanju politike financiranja za iduću godinu na molbu civilnih organizacija treba pripaziti i pružiti istaknutu potporu javnim manjinskim listovima.

U svezi s nastojanjima manjinskih civilnih organizacija želimo naglasiti da Parlament Republike Mađarske i njezina Vlada prati sve znakove povezane s razvojem položaja manjina koje žive u našoj domovini. Važno je to istaknuti, naime, temelj manjinske politike jest uvjerenje prema kojem kulture, jezici, tradicije naših nacionalnih manjina sastavni su dijelovi kulturnih bogatstava Mađarske. Očuvanje i razvijanje ovoga kulturnog naslijeđa općedruštvena je zadaća i korist, čije okvire ostvarujemo u upotpunjivanju kulturnih autonomija manjina.

Budimpešta, 2. prosinca 2005.

Stav HDS-a prema demonstraciji 2. prosinca

Za naš tjednik dr. Mijo Karagić, predsjednik HDS-a, izjavio je da HDS nije konzultiran u svezi s organiziranjem demonstracije. „Nitko nas nije potražio.“ Ja se osobno slažem s nekim točkama iz peticije, kaže Karagić, ali organizatori prosvjeda nisu kontaktirali ni s nama ni s ostalim hrvatskim civilnim udrugama koje djeluju, primjerice, u glavnome gradu. U peticiji ima i takvih točaka i zahtjeva koji danas već nisu aktualni i moje je mišljenje da ova demonstracija nije bila dobro organizirana.

„Hajd’te, braćo, da idemo”

Bliži nam se najveći kršćanski blagdan Božić, dan kada se slavi rođenje Isusa Krista. U to predbožićno doba muški članovi KUD-a Tanac obično obilaze hrvatska naselja kako bi našim katoličkim vjernicima poželjeli čestit i blagoslovljen Božić. Plesači u najljepšim nošnjama, s malim betlehemom i svijećama u rukama i ove će godine posjetiti Podravinu i nekoliko drugih hrvatskih naselja, gdje žele s predivnom božićnom pjesmom obradovati tamošnje stanovništvo.

*Hajd’te, braćo, da idemo,
Da darove ponese
Malenom kraljiću,
Našem dragom Božiću.*

*Ustan’, ustan’, brat Nikola,
I opravi brzo kola
Jerbo jedna novina
Nas poziva s visina.*

*Hajde ovce zatvorite,
Torbe vaše zametnite,
Do Betlema hodimo
Da ditešce vidimo ...*

Tu prekrasnu pjesmu imali smo priliku čuti i u Pečuhu, naime, pjevači su nastupili i na Božićnom koncertu, održano 4. prosinca u predvorju Medicinskog fakulteta, a nastupit će i 14. prosinca u pečuškoj Katedrali.

Renata Božanović

Koncert za glasovir

Već po običaju pred božićne blagdane, u srijedu, 14. prosinca, u Santovu se priređuje prigodni koncert za glasovir, na kojem će se predstaviti učenici Sándora Aradija, koji glasovir sviraju u okviru bajske Umjetničke škole „Danubia”. Koncert će se upriličiti u mjesnom domu kulture s početkom u 17 sati, a među deset polaznika škole glasovira nastupa i četvero učenika hrvatske škole: Zvonimir Balatinac, Radojka Varga, Valentina Nađ i Martin Orčik, svi učenici 4. razreda.

Sveti Nikola prošloga tjedna posjetio je mnogobrojne domove u kojima stanuju dobra djeca koja su mu naravno prije toga poslala pisma sa svojim željama. Posjetio je i Pečuh, Hrvatski vrtić i osnovnu školu Miroslava Krležu, te je našem tjedniku poslao slike s dočeka.

Foto: B.P.B., Nikola Bajić, Maja Rosenzweig-Bajić

Serdahelski učenici u Budimpešti

Učenici 5. razreda pred Parlamentom

U zoru 25. studenoga nas 83 učenika sa svojim nastavnicima nestrpljivo smo čekali na kaniškom kolodvoru da krenemo na jednodnevni izlet u Budimpeštu, u grad bogate kulture, s velikim brojem spomenika.

Nakon tri sata naš je vlak stigao na Južni kolodvor. Boravak u glavnome gradu počeo je s razgledavanjem znamenitosti. Neki od nas posjetili su Gradski park, u njemu Trg junaka velebnim spomenicima, ugarskim kraljevima i vladarima, a nas je naša nastavnica, koja je ujedno bila i naš turistički vodič, odvela na šetnju po gradu. Usput smo se divili prekrasnim građevinama koje krasi Budimpeštu, na budimskoj obali tvrđavi, Matijinoj crkvi, mostovima koji spajaju desnu i lijevu stranu našega glavnog grada. Nismo mogli da ne prošetamo po Lančanome mostu. S njega smo gledali kako je rijeka zarezala svoje zavoje u dolini, kako Dunav daje posebnu draž glavnome gradu.

Nakon duge šetnje stigli smo goleme Bazilike, svetištu u kojoj se nalazi moćnik (relikvijar) s desnom rukom prvoga ugarskog kralja sv. Stjepana. U kapeli svete

desnice vodič nam je govorio o tome kralju; od njega smo saznali da komad lubanje sv. Stjepana čuva se u Dubrovniku u dominikanskom samostanu. Kipovi, oltarske slike bile su divne u toj crkvi. Nakon kratke šetnje obalom Dunava stigli smo velebnj zgradi Parlamenta koji je simbol Budimpešte, remek-djelo davnih graditelja. Na satima hrvatskoga jezika naša nastavnica nam je pričala da su kod izgradnje mađarskog parlamenta upotrijebili čuveni brački kamen. Turistički vodič nas je proveo kroz dio te lijepe zgrade i uz kratak povijesni opis pokazao raskošni krunidbeni nakit.

Nakon razgledavanja Parlamenta spustila se noć na grad. Vraćajući se na Južni kolodvor, divili smo se zadivljujuće osvijetljenom gradu. Drago nam je bilo što smo imali priliku upoznati Budimpeštu koja obiluje brojnim znamenitostima, i nakon posjeta njoj vratili smo se puni izvanrednih dojмова svojem milom pomurskom kraju.

Učenici OŠ „Katarina Zrinski”
Serdahel

Krampusice u pečuškoj
hrvatskoj školi

Klaudija Deli, učenica 4. razreda

Radovi fičehaskih učenika

Moja prijateljica

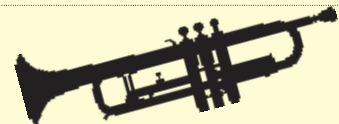
Moja prijateljica se zove Renata. Ona živi u Fičehazu gdje i ja. Visoka je, vitka, ima smeđu malo dužu kosu i smeđe oči. Lijepo se oblači, voli traperice i majice. Uvijek je nasmiješena i vesela. Vrlo je dobra učenica, iz svakog predmeta dobiva petice. I ne znam kako joj to uspijeva jer, kaže, ne voli učiti, ali ona je ipak marljiva. Sa svakim je ljubazna, nikad se ne svađamo. Voli igrati nogomet i voziti bicikl, pa često idemo skupa na igralište. S njom volim najviše razgovarati. Možemo o svemu pričati iskreno, bez uvrede.

Marijana Juhas

Ipak ga volim

Moj brat se zove Arpad. Mi smo blizanci, ali ipak smo vrlo različiti. Imamo 14 godina. On je nizak i mršav. Ima smeđu kosu, okruglu glavu i plave oči. Velike debele usne uvijek su mu nasmiješe, a i stalno govore kao u nekoj staroj babi. Ni na školskom satu ne može se zaustaviti. Arpad je lijen u učenju, vrlo je nestrpljiv i često je i zločest. Uvijek hoće da nekoga živcira. Tada se svađamo, a katkad se i tučemo. Jako se voli igrati na računalu i slušati glazbu. U mnogim stvarima se razlikujemo, pa se često svađamo, ali ipak ga volim jer je on moj brat.

Renata Lakatoš

Dobro dijete

- Tata, kupi mi trubu!
- Što? Trubu? Ne dolazi u obzir. Cijeli bi dan tu po kući trubio i ja ne bih imao ni trenutak mira.
- Kupi mi, tata! Molim te! Bit ću dobar. Svirat ću samo onda kad ti spavaš!

www.vati.hu – naslov je internetske stranice na kojoj se, štovani čitatelji, možete obavijestiti o natječajima iz programa Interreg IIIA, u sklopu kojega se možete natjecati sa svojim partnerima i programima za sredstva iz europskih fondova.

BUDIMPEŠTA – U zdanju mađarskog Parlamenta 13. prosinca bit će svečano uručenje ovogodišnje „Manjinske nagrade“ koje će se zbiti u povodu Dana manjina, što se u Mađarskoj slavi 18. prosinca. Nagradu će slavljenicima uručiti premijer Republike Mađarske Ferenc Gyurcsány.

BUDIMPEŠTA – Hrvatska manjinska samouprava IV. okruga grada Budimpešte 3. prosinca organizirala je Hrvatsku večer u sklopu koje je nastupio Folklorni ansambl „Luč“.

KAĆMAR – U organizaciji kaćmarske Hrvatske samouprave 11. prosinca će se u tom selu održati Spomen-dan Ivana Petreša. Program Dana obilježiti će svečana sveta misa u mjesnoj crkvi, potom polaganje vijenaca kod spomenika Ivana Petreša, te kulturno-folklorni program, prigodna predavanja i druženje za sudionike i posjetitelje.

SLATINA – Nedavno je povodom Mjeseca hrvatske knjige u Slatini, u organizaciji Ogranka Matice hrvatske u tome gradu, predstavljena knjiga Đure Frankovića *Pjesme i zapisi o Nikoli Zrinskom*. U Gradskoj knjižnici okupila se brojna zainteresirana publika koja je poslušala izlaganje lektorice Slavističke katedre Sveučilišta Loránda Eötvösa u Budimpešti Kristine Katalinić. Moderator književne večeri bila je predsjednica OMH u Slatini Danica Krehula. Gost večeri knjižnici je podario knjige, a i sam je dobio vrijedna izdanja svojih dragih domaćina. Za vrijeme druženja Đuro Franković je napomenuo da su i njegovi preci iz podravske hrvatske naselja u Mađarskoj, prije Prvog svjetskoga rata, hodočastili Gospi u Voćinu, te da je za vrijeme Domovinskog rata pročitao da je to Marijino svetište do temelja porušeno. Doznao je, uostalom, radosnu vijest da naši Hrvati u Slavoniji upravo dovršavaju radove ponovne izgradnje crkve.

KUTINA – Ovih je dana u Kutini održana višednevna priredba „Svijet graševine“ kojoj su sudjelovali razni stručnjaci ove plemenite sorte vina, poznate i pod nazivom „rizling talijanski“. Stručna izlaganja održali su proizvođači iz Hrvatske, Slovenije, Austrije, Crne Gore. Našu je zemlju zastupao Zsolt Daka iz Šikloša.

Izlet Ureda za nacionalne i etničke manjine u Ugarskoj Poluslužbeni posjet Petrovom Selu

Brojna delegacija iz Budimpešte najprlje je pohodila petrovisku čuvarnicu

Djelaci Ureda za nacionalne i etničke manjine u Ugarskoj jur treće ljeto napravu poluslužbeni izlet da se i u stvarnosti susreću s narodnim grupama na našem tlu. Po informaciji Martina Išpanovića, pročelnika Odjela za hrvatske i slovenske narodne grupe unutar Ureda, dotična delegacija je predlani pohodila slovačke i rumunjske ustanove u Gyuli, lani su posjećeni u Baranjskoj županiji nimska škola i jedno naselje kade još i dandanas u većini živu Nemci, a ljetos je došao red i na Hrvate. – *Pokidob s inenom Petrovoga Sela gustokrat se najdu na papiru tajnice, referentov našega Ureda, prilikom različitih intervencijalnih podupiranj, htili smo da oni i u praksi vidu ter razmatraju kako izgleda dvojezičnost u izvornoj sredini i koliko je važna i živa hrvatska rič uz austrijsku granicu* – je rekao uz ostalo gospodin Išpanović ki je već od deset ljet zaposlen u toj državnoj funkciji. Brojnu delegaciju, na čelu s predsjednikom Ureda Antalom Heizerom, iz Budimpešte je otprohodio u Pinčenu dolinu 17. novembra, četvrtak, i predsjednik Hrvatske državne samouprave dr. Mijo Karagić. On je naglasio: Petrovo Selo je bilo, a ostane i u budućnosti jedno od najvažnijih i najjačih naselj Hrvatov u cijeloj Ugarskoj, i svojim djelovanjem je svenek imalo istaknuto i zaslužno mjesto, to

Goste je o hrvatskom odgoju informirala ovlašćena peljačica ustanove Ana Geošić

Predsjednik Ureda Antal Heizer predao je i slatke dare za dicu

dokazuju i brojna priznanja u titula kao *Communitas fidelissima*, „najselo“ ter dobiveno državno odličje „Za manjine“. Posjetitelji najprlje su pohodili mjesnu čuvarnicu ter su pogledali hrvatski kulturni program mališanov ki su za hrabri i uspješni nastup dobili čuda darov od gosp. Heizera. Ovlašćena peljačica ustanove Ana Geošić goste je informirala o hrvatskom odgoju ter je odgovorila na pitanja. Već se je zaškurivalo kada je petroviski farnik Janoš Šneler predstavio vanjsku crkvu sv. Petra i Pavla ter je pohodnikom govorio o doseljenju Hrvatov u ove kraje i o povijesti sela. Ostalo je još malo vrimena iz kratkoga otpodnevoga boravka, tako je posjećena i Dvojezična škola, u koj je ulogu domaćina na sebe zeo Mikloš Kohut, načelnik sela, Čaba Horvath, predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave, i notarušica Marija Dely. Kako smo svidočeni, gosti su se oduševili od svega toga što su vidili, a svoj put su nastavili u slovensko naselje Števanovce. Predsjednik HDS-a dr. Mijo Karagić iz Petrovoga Sela se je zajedno ganuo s gosp. Heizerom da bi zutradan bili nazoči na savjetovanju državnih predstavnika svih narodnih grup u Ugarskoj, onput u slovenskom selu Gornjem Seniku.

-Tiho-

U Dvojezičnoj školi goste je peljao domaći načelnik Mikloš Kohut

Dobar dan, dragi slušatelji

Iz hrvatskih emisija radiopostaje
Pečuh od 28. studenog do 4. prosinca

U pečuškome hrvatskom školskom središtu 28. studenog održana je konzultacija profesora i roditelja radi stjecanja informacija o učinku djece. Glavna tema razgovora razrednika 12. razreda profesora Joze Verige i roditelja bile je ipak razmjena informacije o upisu učenika na visokoškolska učilišta. Od njega su naši slušatelji, kao i od doravnateljice za gimnaziju, profesorice Eve Polgar, doznali koliko je još uvijek malo informacija o načinu na koji će se odvijati nastava na visokoškolskim ustanovama u našoj zemlji od iduće godine. No ima još mnogo štošta razgovarati i o dvorazinskoj maturi. U našoj emisiji od 29. studenoga najavili smo susret i dogovor profesora i ravnateljstva pečuškoga i budimpeštanskoga hrvatskog školskog središta na tu temu. Susret je održan u petak, 2. studenog u Pečuhu.

Ovako, potkraj godine, samouprave održavaju sjednice na kojima je glavna tema proračun za iduću godinu. Budući da se o brojkama državnoga proračuna već manje-više zna zahvaljujući medijima, u novu se godinu ulazi sa znatno manjim novcima, npr. smanjuje se tzv. glavarina u školama s manjinskom nastavom, a sve veću brigu daje i rastući broj nezaposlenih u nekim mjestima. „Sva sreća što žitelji naših sela u Gradišću privremeno rade u Austriji”, rekao je u našoj emisiji Mišo Horvat, načelnik Gornjeg Četara, no kao negativnost spominje da neki rade „nacрно”. Naši su slušatelji od njega doznali da se u četiri susjedna naselja planira plinifikacija Narde, Hrvatskih Šica, Keresteša i Gornjeg Četara, posao bi se mogao obaviti za 200-ak milijuna forinti, a kućanstva bi trebala platiti 300 000 Ft.

Vodstvo sela Dušnoka ovih je dana informirano o djelatnosti mjesne Hrvatske manjinske samouprave, a proučavao se i proračun za iduću godinu, izvjestila nas je predsjednica Matija Mandić Goher. „Novca baš neće puno biti”, rekla je, no s natječajem „Hrvati u 21. stoljeću” domakli su se znatnih

sredstava iz europskih fondova, što će vjerojatno ipak znatno utjecati na pozitivan ishod njihove djelatnosti u sljedećoj godini.

Ladislav Gršić, predsjednik aktiva tjelesne i zdravstvene kulture budimpeštanske hrvatske škole, govorio je u našoj emisiji o pokušajima te ustanove da se uvede veći broj sati tjelesnog odgoja, imajući u vidu lozinku „Zdravo tijelo i zdrav duh”.

Zahvaljujući tome što je Hrvatska dobila status pregovarača, otvoreni su i otvaraju se mnogobrojni pretprikladni europski fondovi i pred matičnom nam domovinom. Postoje brojni natječaji koji nude dosta sredstava, svakako, za dobre programe. Ove natječaje uopće nije lako napisati, stoga se priređuju zajednički tečajevi za mađarske i hrvatske interesante. No neka su pogranična naselja uspjela „probiti led”, dobre su programe priređivali Siget i Slatina tijekom ove godine zahvaljujući dobivenom novcu, a kako je u našoj emisiji rekla gradonačelnica Slatine, žele nastaviti zajednički nastup prema europskim fondovima. Cilj im je zajednički predstavljati baštinu, rješavati ekološke probleme, potruditi se oko poljodjelstva, kroz turizam ostvariti i gospodarske ciljeve. Velika se važnost daje i poduci, važno je da se nauče i jezici susjednih naroda, tako je u Slatini odnedavno pokrenut tečaj mađarskog jezika, koji će prerasti u ljetnu školu mađarskog jezika.

U sedam dana i četrnaest regionalnih i zemaljskih emisija dotakli smo se još mnogo zanimljivih tema, a nedjeljna dva sata u regiji posvećujemo porukama, pozdravima i čestitkama naših slušatelja. Uključite svoje radioprijamnike svakoga radnog dana prije podne u 9 i uvečer u 8 sati na srednjem valu od 873 MHz, te na ultrakratkim valovima CCIR 101,7, samo u večernjim satima.

Na radijsko vas druženje pozivaju: urednica *Milica Klaić-Tarađija*, novinar *Andrija Pavleković* i reporter *Tomo Füre*.

KAPOŠVAR – Kako nas je obavijestio predsjednik Zemaljskoga društva hrvatsko-mađarskog prijateljstva Marko Kovač, Društvo je u posljednje vrijeme sve aktivnije, a od 200-ak članova njih 80-ak je veoma aktivno. I o tome je bilo riječi na nedavnom sastanku i razgovorima koje je Marko Kovač vodio s predsjednikom HDS-a Mijom Karagićem.

ŠELJIN – Kako nas je obavijestio predsjednik šeljinske Hrvatske samouprave Đuso Dudaš, u Šeljini se 4. studenog u gradskoj Športskoj dvorani održao tradicionalni takozvani „Nikolin kup”, prijateljski ženski rukometni turnir kojem su uz momčadi Šeljina, Bremena i Boje sudjelovale i igračice iz prijateljskoga Grubišnoga Polja. Napomenimo kako su šeljinske rukometašice veoma uspješne i trenutno drže prvo mjesto na tabeli Županijske lige.

ŠELJIN – Tamošnja Hrvatska samouprava potpomagala je put svojih mještana i kupnju karata za Božićni koncert koji je održan 5. prosinca u Pečuhu, u organizaciji pečuške Hrvatske samouprave, Hrvatskog uredništva MTV-a, Hrvatskoga kazališta i Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu.

MOHAČ – Hrvatska samouprava grada Mohača svojim sugrađanima osigurala je troškove autobusnoga prijevoza na Božićni koncert koji je 5. prosinca održan u predvorju Medicinskog fakulteta u Pečuhu.

ŠELJIN – U šeljinskom gradskom domu kulture 4. prosinca s početkom u 14 sati, uz potporu tamošnje Hrvatske samouprave, gostovalo je Hrvatsko kazalište iz Pečuha s najnovijom premijerom, kazališnom predstavom za djecu „Plava boja snijega”.

PODRAVSKA SLATINA – Izaslanstva gradova Šeljina, Sigeta i Sopja 29. studenoga sastali su se u Podravskoj Slatini kako bi dogovorili zajedničke projekte kojima bi se u okvirima natječaja Intereg III mogli natjecati za sredstva iz europskih fondova. Dan je bio prilika da se održe prigodne radionice. Razmišlja se o izgradnji biciklističkih staza, razgovaralo se i o uključenju Mađarskih državnih cesta u natječaje, programe i planove te o mogućoj izgradnji graničnoga prijelaza Šeljin (Drvljanci) – Sopje.

Slušajte Internetski radio Croaticu
te pratite napise i vijesti na
web-stranici: www.radio.croatica.hu.
Svako utorka i četvrtka od 10 do 11 sati
javljamo se emisijom uživo.
e-mail: radio@croatica.hu

PEČUH – Matica hrvatska Pečuh saziva redovitu godišnju skupštinu koja će se održati 8. prosinca u Hrvatskome klubu Augusta Šenoae, priopćila nam je predsjednica Matice hrvatske Milica Klaić Taradija. Na dnevnom redu su sljedeća pitanja, izvješće o radu u 2005. godini, financijsko izvješće za 2005. godinu, planovi rada u 2006. godini, pitanje članstva, te predbožićno druženje. U svojim planovima za 2006. godinu Matica hrvatska Pečuh u svakome mjesecu predviđa neku od svojih aktivnosti te niz projekata koji će se ostvarivati tijekom godine. Za siječanj su predviđeni početci radova na jednosatnom filmu o pečuškim Hrvatima, za koji je scenarij napisala Branka Pavić Blažetin, a pripreme su otpočele u studenom. Pri ostvarivanju ovoga projekta računa se na potporu civilnih i političkih struktura Hrvata u gradu Pečuhu. Veljača je predviđena za bal hrvatskih poduzetnika. U ožujku će se sudjelovati tradicionalnim Danima hrvatskog jezika u pečuškoj hrvatskoj školi, predviđa se izlet u Đakovo i Osijek. Travanj je u znaku uskrasnih priprema i korizmene trodnevnice u Kertvaroškoj crkvi te Susreta crkvenih pjevačkih zborova iz okolice Pečuha. Svibanj je u znaku književne tribine Stoljeća hrvatske književnosti i gostovanja hrvatskih književnika u Pečuhu i Santovu, a lipanj u nagrađivanju maturanata pečuške hrvatske gimnazije. Za srpanj se predviđa tamburaški tabor, za rujnu međunarodni susret hrvatskih srednjoškolaca, za listopad susret hrvatskih srednjoškolaca, za studeni projekt predstavljanja hrvatskih ustanova, a za prosinac redovita godišnja skupština. Planova ima, kazala nam je predsjednica Matice Milica Klaić Taradija, o njima će se raspravljati na skupštini, a za njihovo ostvarivanje potrebna su i znatna novčana sredstva koja namjeravamo nabaviti putem sponzora, natječaja i uz potporu iz matične domovine.

bpb

DOČEKAJTE NOVU 2006. GODINU U „ZAVIČAJU”

u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj, u Vlašićima na otoku Pagu

Nudimo vam:

1. Tri noćenja uz puni pansion (30. – 31. prosinca i 1. siječnja) s dočekom, samo za 850 Kn po osobi
2. Pet noćenja uz puni pansion (29. – 30. – 31. prosinca i 1. – 2. siječnja) s dočekom, samo za 1150 Kn po osobi

Cijena najveselije noći sadrži:

- Za večeru: uz aperativ pri dolasku, švedski stol s hladnim i toplim jelima, voćem i kolačima
- Poslije pola noći: pjenušac, sarmu i „Stroganof”
- U zoru: kuhane hrenovke i kobasice s francuskom salatom.

Za dobro raspoloženje pobrinut će se: „PINKICA” iz Petrova Sela (u Mađarskoj).

Za sve naše drage goste nudimo mogućnost fakultativnog izleta u Pag i Zadar te izlet brodom (ovisno o vremenskim prilikama).

Rezervacije po redosljedu prijava primamo najkasnije do 15. prosinca 2005.

Na telefaks: 00-385-23/616-064 ili e-mail: zavicaj@zd.t-com.

(Svakoga prijavljenog pismeno ćemo izvijestiti o tome gdje može uplatiti polog (kauciju) od 100 kn (tri noćenja) ili 150 kn (pet noćenja) po osobi, i podići karte. Preostali se dio plaća u gotovini, također u kunama, na recepciji Odmarališta pri zauzimanju smještaja, zajedno s boravišnom pristojbom koja iznosi 2,50 kn po osobi po danu. Za svakoga je na dan dolaska osigurana večera, tijekom ostalih dana puni pansion, na dan odlaska doručak i ručak.)

Cjenik

Kulturno-prosvjetni centar i odmaralište Hrvata u Mađarskoj

„Zavičaj” d.o.o. Pansion Sv. Jerolima 7. „Zavičaj”

Vlašići 23249 Poveljana tel.: (00385) 23/616-038, faks: (00385) 23/616-064, zavicaj@zd.t-com.hr <zavicaj@zd.t-com.hr, www.zavicaj.uni.hu

Cijene po osobi po danu (kuna) 2006.

	3. II. – 26. V.	26. V. – 1. VII. 1. X. – 3. XII.	1. VII. – 28. VIII. 28. VIII. – 1. X.
dvoposteljna	75	90	100
dvoposteljna za jednu osobu	105	115	130
apartman 1/3	245	295	330
apartman 1/4	330	395	440
apartman 1/5	410	495	550

Na pomoćni ležaj dajemo 30% popusta.

Djeci do dvije godine je besplatno.

Djeci od dvije do pet godina dajemo 50% popusta. – Kod organiziranih grupa iznad 25 osoba dajemo 10% popusta.

doručak	ručak	večera
30	45	45

Boravišna pristojba: u lipnju, srpnju, kolovozu i rujnu 5 kuna, u ostalim razdobljima 2,50 kuna.

Djeca do 12 godina bez boravišne pristojbe.

Djeca od 12 do 18 godina imaju 50% popusta.

HRVATSKA KRONIKA

14. prosinca 2005. u 13.05 na I. programu
(Repriza: 15. prosinca 2005. u 14.00 na II. programu)

Pobjednički film Manjinskoga filmskog festivala
Urednica: Timea Šakan